

оцінка в обох мовах виявляється „сильнішою” і значною мірою нейтралізує, знижує інтенсивність оцінки іменника, пор., напр.:

*дрібні неприємності, дрібні проблеми // drobne przykrości, drobne kłopoty,
солодкий гріх, солодка неправда; słodkie kłamstwo, słodki głupiec
холодна ввічливість // chłodna życzliwość;*

пор. у реченні:

– Не кидайсь хлібом, він святий!

В суворості ласкавій

Бувало каже дід старий

Малечі кучерявій.

(М. Рильський)

Різний знак оцінки прикметника та субстантива створює семантичну базу для протиставно-допустових відношень між ними, напр.: *солодкий гріх* (Хоча й гріх, проте солодкий). Протиставлені семи оцінного атрибута і субстантива нерідко відображають відносний характер оцінки, напр.: *duży kotar, mały wieloryb*²⁰⁸.

Якщо умовно еквівалентні українські та польські слова розходяться за знаком оцінки, це свідчить про відмінності у їхній семантиці, напр.:

халупа – chałupa

амбіції – ambicje

(пор. також розходження у конотаціях і, як наслідок, в оцінці: 3.6.2.)

Типовою ознакою експресивної лексики є багатство зменшувально-пестливих слів (див. також 1.3., 5.3.1.), напр.:

коханячко

любесенький

ручуняточки

słoneczko

milutki

maluszek,

пор. у тексті:

Пухнастий та білесенький

Засипав все сніжок.

Біжить малеча весело

В засніжений садок.

З лопатами, з санчатами

Працює дівтора.

Збудуєм з снігу хату ми

Посеред двора.

Качають сніг, втрамбовують, –

Робота аж кипить.

Ось хатка вже й збудована.

²⁰⁸ Див.: І. Кононенко, *Оцінні прикметники в українській і польській мовах.*

– А хто в ній буде жить?

Малесенькими ніжками

Вгрузаючи в сніжку,

Іде-брєде доріжкою

Ясюня по садку.

А на руках у Ясочки

Найкраща із цяцьок –

Ведмедик волохатенький,

Закутаний в платок.

(Н. Забіла)

Проте наявність у слів суфіксів здрибнілості не завжди свідчить про позитивну або негативну спрямованість ознаки. Наприклад, у реченні *Дивись, який добренький!* особа позначається як така, що лише удавано зображує добру людину, а насправді такою не є, отже, характеризується негативно. У польському сполученні *pijaniusieńki kierowca* ознакою водія є високий ступінь сп'яніння, що не може трактуватися позитивно.

3.7. Українська та польська лексикографія Leksykografia ukraińska i polska

Метою складання словників, у тому числі українських і польських, є впорядкування за певним принципом матеріалу однієї чи кількох мов із його коментуванням²⁰⁹. Створено численні види словників, але найчастіше серед них виділяють два основні – філологічні й енциклопедичні.

Філологічні словники подають лінгвістичну характеристику слова (лексеми), фраземи, морфеми, словосполучення або іншої одиниці мовного рівня. В енциклопедіях описуються не одиниці мови, а поняття про предмети та явища об'єктивного світу, передається наукова, технічна та інша інформація²¹⁰. Енциклопедії містять відомості про довілля, традиції, зви-

²⁰⁹ Див.: П. Й. Горещкий, *Історія української лексикографії*, Київ 1963; С. І. Головащук, *Перекладні словники та принципи їх укладання*, Київ 1976; Л. С. Паламарчук, *Українська радянська лексикографія (Питання історії, теорії та практики)*, Київ 1978; М. М. Пещак, *Стан і перспективи комп'ютерної лексикографії в Україні*, „Мовознавство”, 1996, № 4–5; В. А. Широков, *Елементи лексикографії*, Київ 2005; S. Urbańczyk, *Słowniki, ich rodzaje i użyteczność*, Wrocław 1967; S. Kania, J. Tokarski, *Zarys leksykografii i leksykologii polskiej*; A. Wierzbicka, *Lexicograph and Conceptual Analysis*, Ann Arbor 1985; A. Bogusławski, *Język w słowniku*, Wrocław 1987; *Studia z polskiej leksykografii współczesnej*, pod red. Z. Saloniego, Białystok 1987, 1989, Wrocław 1988; T. Piotrowski, *Zrozumieć leksykografię*, Warszawa 2001.

²¹⁰ Про відмінності енциклопедичних та лінгвістичних словників див.: A. Wierzbicka, *Semantyka. Jednostki elementarne i uniwersalne*, s. 297; пор. також: A. Mielczarek, *Z zagadnień leksykografii encyklopedycznej*, Warszawa 1972.

чаї, біографії відомих людей, про населені пункти тощо. Вони дають змогу краще пізнати життя народу, мова якого вивчається. Пор., наприклад, описи слова *малина* у „Словнику української мови” та „Універсальному словнику – енциклопедії” (Київ 1999):

МАЛИНА, и, ж. 1. Багаторічна чагарникова ягідна рослина з кисло-солодкими запашними ягодами, звичайно темно-червоного кольору. *На низині, недалеко од берега Росі, розрослась, як ліс, малина* (Н.-Лев., III, 1956, 216); *Зоня і Юзя здригнулись від сього несподіваного співу, що знявся десь посеред кущів малини* (Л. Укр., III, 1952, 660); *Густі зарості малини надійно заступали їх від стороннього ока* (Шиян, Баланда, 1957, 143).

2. збірн. Ягоди цієї рослини. *Все повітря пахощами дише з полонин від свіжих перекосів, із зрубів від спілої малини* (Фр., XIII, 1954, 329); *Збирала [Світлана] суниці, мед брала з дупла, Одійдуть суниці – поспіє малина...* (Нех., Хто сіє вітер, 1959, 128); // *рідко. Одна ягода цієї рослини. [Бабуся:] Зірвеш на яблуні кисличку, Або малину чи суничку і наїсися часом так, Що й до обіду втратиш смак* (Олесь, Вибр., 1958, 503); *У порівн. *Стан правенький, мов тополя, Щічки – мов калина, Шийка – мов той алебайстер, губоньки – малина!* (Гл., Вибр., 1957, 263).

Малина, листопадні напівкущові родини розових; поширена в країнах пн. півкулі з холодним та помірним кліматом. Відомо бл. 100 видів; в Україні поширена м. звичайна, або червона, м. щетиниста, або амер., м. зх. та м. звичайна, яку вирощують на плантаціях (бл. 150 сортів); плоди м. звичайної – складні соковиті кістянки червоного, жовтого, рожевого, пурпурового або чорного кольору, які містять у вел. к-ті вітамін С, органічні кислоти; споживають свіжими і використовують для переробки, сухі плоди м. використовують з лікувальною метою як потогінний засіб.

Перші українські та польські словники почали з'являтися у XIV–XV ст. До початку ХХ ст. вийшло друком чимало словників, найбільш визначними з яких були „Словарь української мови” у 4-х тт. за ред. Б. Грінченка (Київ 1907–1909 рр.) та „Słownik języka polskiego” в 4-х тт. С. Б. Лінде (Warszawa 1807–1814 рр.).

Від початку ХХ ст. в Україні та Польщі видано багато словників різного спрямування, які використовуються, зокрема, й для поглибленого вивчення споріднених і неспоріднених мов, а також міжмовних, передусім перекладних, словників.

Базовими одномовними словниками української та польської мови є тлумачні, які охоплюють основну частину слів лексичного складу на певному етапі його розвитку й подають опис їхніх значень із прикладами, стилістичні та інші характеристики. Українські мовознавці підготували й видали тлумачні „Словник української мови” в 11 тт. за ред. І. К. Білодіда

(понад 134 000 слів) (Київ 1970–1980), „Великий тлумачний словник сучасної української мови” за ред. В. Т. Бусела (179 000 слів) (Київ 2001) та ін.

Приблизно той самий період розвитку лексикону, який відображено у „Словнику української мови” в 11-ти томах, відтворений в 11-томному виданні „Słownik języka polskiego” за ред. В. Дорошевського (120 000 слів) (Warszawa 1958–1969). У пізніших виданнях („Słownik języka polskiego PWN” у 3 тт. за ред. М. Шимчака [Warszawa 1978, 1981], „Nowy słownik języka polskiego PWN” за ред. М. Банько [біля. 100 000 одиниць] [Warszawa 2000], „Uniwersalny słownik języka polskiego” у 4-х тт. за ред. С. Дубіша [Warszawa 2003] та ін.) враховано зміни, що відбулися у польській мові в подальший період. Починаючи з 1994 р. виходить „Praktyczny słownik współczesnej polszczyzny” за ред. Г. Згулкової (Poznań), який має нараховувати 50 томів.

В етимологічних словниках української та польської мов подаються відомості про походження лексичних одиниць. З 1982 р. виходить „Етимологічний словник української мови”, який заплановано видати у 7-ми тт. Серед етимологічних словників польської мови найважливішими є видання авторства А. Брюкнера (Warszawa 1927) та Ф. Славського (Kraków 1952–1982). Крім того, багатством етимологічного матеріалу відзначається „Słownik prasłowiański” (t. 1–7, Wrocław 1974–1995) (ці видання не завершені). Запозичена лексика подається у словниках іншомовних слів.

Реєстр одиниць в історичних словниках укладається на матеріалі пам’яток писемності, що належать до певних періодів розвитку мови. Важливими джерелами української та польської мов у їхній діяхронії є, зокрема, „Словник староукраїнської мови XIV–XV ст.” за ред. М. Гумецької (Київ 1977, 1978), „Словник української мови XVI – першої половини XVII ст.” за ред. Д. Гринчишина (видається з 1994 р.), „Słownik staropolski” в 11 тт. за ред. С. Урбанчика (Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1953–1999), „Słownik polszczyzny XVI wieku” за ред. М. Р. Маєнкової та Ф. Пепловського (t. 1–26, Wrocław–Warszawa–Kraków 1966–1998).

У діалектних словниках, як правило, подається тлумачення лексики територіальних говорів²¹¹. В українській лексикографії створені, зокрема, такі словники, як „Словник полтавських говорів” В. С. Ващенко (Харків 1960), „Словник поліських говорів” П. С. Лисенка (Київ 1974), „Матеріали до словника буковинських говорів” (Чернівці 1971–1976) та ін. Одним із основних діалектних словників польської мови є „Słownik gwar polskich” Я. Карловича (1900–1911). З 1977 р. видається новий словник польських діалектів (Kraków), з 1987 р. – „Słownik gwar Ostródzkiego, Warmii i Mazur” (Wrocław 1987–2004). Деякі діалектні словники будуються за тематичним принципом (напр., А. А. Берлізов, „Лексика рибальства українських гово-

²¹¹ Пор.: Я. Закревська та ін., *Інструкція для укладання діалектних словників*, Львів 1992.

рів Нижнього Подністров'я", Чернігів 1959; пор.: A. Zaręba, „Słownictwo Niepołomic”, Wrocław–Kraków 1954; M. Kusała, „Porównawczy słownik trzech wsi małopolskich”, Wrocław 1957).

Важливим джерелом вивчення української та польської мов є словники синонімів, антонімів і омонімів, що висвітлюють семантичні відношення між словами (див. 3.4.5., 3.4.6., 3.4.7.). Видані у двох країнах академічні фразеологічні словники містять опис фразеологічного складу мови. В орфографічних та орфоепічних словниках української та польської мов подаються відомості про особливості в написанні та вимові слів („Український орфографічний словник”, за ред. В. М. Русанівського, Київ 2006; „Орфоепічний словник української мови” в 2-х тт., за ред. М. М. Пещак, В. М. Русанівського, Київ 2001; „Nowy słownik ortograficzny PWN”, pod red. E. Polańskiego, Warszawa 1998).

Особливо потрібні користувачам словники труднощів, які дають можливість дібрати потрібне слово, розрізнити омоніми й багатозначні слова, використати правильну граматичну форму, забезпечити норми слововживання. До словників такого типу належать, зокрема, видання: „Словник труднощів української мови” (Київ 1989); С. І. Головащук, „Українське літературне слововживання” (Київ 1995); „Nowy słownik poprawnej polszczyzny”, pod red. A. Markowskiego (Warszawa 1999) та ін.

Серед одномовних українських і польських лексичних словників виділяються також частотні, інверсійні (зворотні), термінологічні видання, словники неологізмів, застарілих слів, власних імен і прізвищ та ін. Серед словників мови письменників вирізняються „Словник мови Т. Шевченка” у 2-х тт. (Київ 1964) та „Słownik języka Adama Mickiewicza” в 11-ти тт. (Wrocław–Warszawa–Kraków 1962–1983).

Пор. статті із цих словників (дефініції *верба* та *zagrać*):

1. **ВЕРБА** (35). І яр, і поле, і тополі, І над криницею **верба**. Нагнулася, як та журба ІІ 205.21. Меж ярами над ставами **Верби** зеленіють. І 241.102. Гуляючи попід дубами та **вербами**, згадай той день, як колись перед вечером ми з тобою в Андрушах гуляли. VI 86.9. Давно, давно колись Я чув, як, стоя під **вербою**, Тихенько дівчина співала ІІ 85.28. У *приказці* (1). А може то така правда, Як на **вербі** груші. ІІ 54.186.

◇ **Одн.** **Н. верба** І 12.58, 92.610, 384.22, ІІ 8.12, 146.10, 205.21, **Р. кругом верби** І 404.В, **О. з вербою** І 11.3, 12.63, **під вербою** І 49.32, 50.77, 59.100, 95.740, 408 В, ІІ 81.167, 85.28, 187.59, 315.424, VI 187.4, **М. на вербі у приказці** ІІ 54.186, **Мн. Н. верби** І 42.547, 96.748, 232.99, 241.102, ІІ 9.58, 26.108, 230.64, **З. верби** І 3.3, 147.2559, **крізь верби** ІІ 242.19, **О. меж вербами** ІІ 242.2, **під вербами** І 346.224, ІІ 490.В, **попід вербами** VI 86.9, **М. на вербах** І 346.227.

2. **ZAGRAĆ** (11) *cz. dok.* ◇ *czp.lp.* 3 *os.m.* zagrał (3), *n.* zagrało (1), *cz.prz.lp.* 1 *os.* zagram (1), *tr.lp.* 2 *os.* zagraj (2), *tp.lp.* 3 *os.m.* ażeby zagrał (1), *ż.* ażeby zagrała (1), *bk.* zagrać (2) ◇

1. *Wykonać utwór muzyczny na instrumencie* (10): Wojski chwycił [...] Swój róg bawoli, [...] oburącz do ust go przycisnął [...] I zagrał: *PT* IV 660–6. Było Cymbalistów wielu,

| Ale żaden z nich nieśmiały zagrać przy Jankielu; *PT* XII 641–2. Proszę ażeby zagrał *PT* XII 647. Wszak to me zaręczyny, zagrajże Jankielu *PT* XII 655. <Znow zagrał:> *PT* XII 669 [A_2].

[*komu*] (4): Zagraj co nam samotrzeci *Dud* 34. Jeżeli chcecie, zagram wam dziatki, | A cóż wam zagrać? *Dud* 39–40. Walc nosi w kieszeni, dał go pannie Klustin [...] do nauczania się, ażeby mu potem zagrała L_1 485.

[*co na czym*] (1): nieraz kmieć stoletni [...] Stanął i zagrał na wierzbowej fletni | Pacierz umarłych; *KW* IV 199–202.

2. *Uczestniczyć w określonej grze* [*w co*] (1): Przenośnie (1).

Wyrażenie porówn.: zagrać jak w piłkę (1): Dziś nieszczęście w mą duszę jak w piłkę zagrało *Szanf* 95.

Українська та польська лексикографія мають свої традиції укладання словників. Подібними за принципом будови є, скажімо, інверсійні словники. Якщо, приміром, вибрати із українського та польського інверсійних словників слова, що закінчуються на *-ох* // *-och*, виникає можливість дослідити, що подібних утворень більше знає українська, ніж польська мова; що ця різниця виникла внаслідок уведення в український список слів – збірних числівників, вигуків і под.:

українська мова

ох	ввісьмóх	льох
двох	увісьмóх	вчотирьóх
вдвох	рох	учотирьóх
удво́х	па́рох	втрьóх
цьвох	во́рох	утрьóх
лох	горóх	вшістьóх
во́лох	скоморóх	ушістьóх
молóх	по́рох	тьох-тьóх
переполо́х	вертипóрох	тьох, тьох-тьóх
чортополо́х	торóх	вдев'ятьóх
страхополо́х	по́трох	удев'ятьóх
спóлох	рох-рох-ро́х	вп'ятьóх
мох	по́сох	вдесятьóх
усімо́х	ох-ох-óх	у десятьóх

польська мова

och	Mołoch	groch
bandoch	szloch	skomoroch
wiercioch	przepłoch	proch
tłuścioch	strachopłoch	paproch
czyścioch	koniopłoch	poproch
fioch	popłoch	rozproch
śpioch	myszopłoch	posoch
czerwioch	upłoch	kolczoch
zrzędzioch	motłoch	karczoch
loch	roch	pieszczoch.
macloch	paroch	

Певною мірою розходяться за принципами опису семантичної структури слів одинадцятитомні „Словник української мови” та „Słownik języka polskiego”, пор., напр., словникові статті *мелодія* та *melodia*:

МЕЛОДІЯ, ї, ж. 1. Художньо усвідомлена логічна послідовність музичних звуків, організованих ритмічно і ладово-інтонаційно. *Ніжна, тиха, кристально чиста мелодія почулася ніби здалека, як світлий спомин з глибини душі* (Л. Укр., III, 1952, 590); *3 вікон уже полилась задьориста мелодія польки, замигтіли тіні танцюристів* (Шовк., Інженери, 1956, 453).

2. Наспівне співзвуччя. *Поряд із наголосами й паузами найважливіше значення для виявлення точного смислу сказаного має мелодія інтонацій* (Худ. чит., 1955, 15); *Весняний гук іде в народі, що рідну землю засіва... Ой скільки тонів і мелодій! Ой що ж то будуть за жнива!* (Рильський, II, 1960, 262); *Образно. *Згори вторувала тій мелодії барв безладна гармонія мідяних дзвоників отари, що паслась по горах* (Коцюб., I, 1955, 184).

melodia ż I, DCMs. ~dii, *Im D.* ~dii a. ~dyj 1. „następstwo dźwięków tworzących muzyczną myśl o wyraźnym kształcie i wewnętrznej logice; drobny utwor muzyczny o określonym i utrwalonym następstwie dźwięków”: Melodia składa się zawsze z szeregu dźwięków. Cegielką służącą do budowy melodii jest motyw – krótki, czasem z kilku dźwięków złożony, charakterystyczny zwrot melodyczny. Rudz. *Muz.* 189. W wielu wypadkach sięgano do tradycji starych pieśni rewolucyjnych i nowe śpiewano na ich melodię. Jakub. *Lit.* XI / 1, 85. Słuchać było melodię wygrywaną na organkach. Brand K. *Człow.* 311. Tańczono w takt tej melodii. Kow. W. *Rodz.* 104. Słuchacze zwątpili, czy instrument niestrojony? czy muzyk się nie myli? Nie zmylił się mistrz taki! on umyślnie trąca tę zdradziecką strunę, melodyję zmaca, coraz głośniejsz targając akord rozdąsany, przeciwko zgodzie tonów skonfederowany. Mick. *Tad.* 315. Nucić, grać, przegrywać melodię.

◇ *fraz. pot.* Melodia przyszłości „sprawa, rzecz odległa, taka, która ma być załatwiona lub zrealizowana w przyszłości”: Na razie uzyskanie trenera jest melodią przyszłości. *Głos Wielkop.* 285, 1954. Δ Ograna melodia „coś dobrze znanego, często się powtarzającego, oklepanego”.

◇ *przen.* Świergot ptactwa, szum drzew, szelest dojrzewających kłosów najbardziej harmonizują z melodią mej duszy. *Żer. Dzień.* I, 408.

2. „przenośnie o melodyjnym, płynnym brzmieniu wyrazów, zdań, mowy”: Mowa włoska to język stworzony dla pieśni i poezji. Trzeba dopiero wyzwolić się z czaru jego melodii, aby móc wyłowić ze słów mówcy ich zwyczajną i prostą treść. Brand. M. *Spot.* 76. Zastłuchani w melodię wiersza płynącego gładko i przejrzysto, dajemy się porwać poecie. Chmielow. *Poeci* 324. // L

<gr. melōdía>

Суттєво відрізняються між собою принципи укладання українських і польських фразеологічних, синонімічних словників, словників антонімів, паронімів та ін. Скажімо, у „Словнику фразеологізмів української мови” (Київ 2003) опорні слова фразеологічних одиниць подаються в алфавітному порядку не у вихідних формах, а в тих, у яких вони вживаються. У виданні „Wielki słownik frazeologiczny PWN z przysłówiami” (Warszawa 2007) реєстрове слово подається у початковій формі, пор., напр.:

ГЛИБИНИ

49. **ДО ГЛИБИНИ ДУШІ (сёрця)**, *зі сл. вразити, схвилювати і под.* Дуже, надто, надзвичайно. *Доля Тараса Григоровича [Шевченка] вразила хазяїв до глибини душі* (З. Тулуб); *Нема людини в світі, якої не схвилювали б до глибини душі ці листівки [з фашистської неволі]* (Ю. Яновський); – *А ви говорите!* – *скрикнув бідолаха Василь, уражений до глибини серця такою бесідою* (І. Франко).

50. **З ГЛИБИНИ ДУШІ**. Дуже щиро. *Його мимовільне, сповнене болю зізнання, що так зненацька вихопилось з глибини душі, болем різнуло й Віталія* (О. Гончар).

ГЛИБИНИ

51. **У ГЛИБИНІ ДУШІ (сёрця)**. 1. *Внутрішньо, таємно від інших. В глибині душі він чув, що жінка зробила добре* (М. Коцюбинський); *В глибині душі Іван Іванович заздрив Павлюкові – похмурому бійцеві з твердим поглядом спокійних очей* (І. Багмут).

2. *Усередині ества. Далеко не кожний Ваш вірш одізвався ... мені десь аж в глибині серця* (Леся Українка). **В ГЛИБИНАХ СЕРЦЯ**. *В глибинах серця свого знаходить Андрій Малишко хвилюючі слова* (М. Рильський).

Певні розходження традицій укладання українських і польських словників не перешкоджають у зіставленні одиниць обох мов. У двомовних словниках (українсько-польських та польсько-українських) подано паралелі слів та їх значень у двох мовах відповідно до завдань перекладу та вивчення мов. Найбільшим перекладним словником залишається „Польсько-український словник” за ред. Л. Гумецької (т. 1–2, кн. 1–3, Київ 1958–1960, бл. 100 000 слів), який із зрозумілих причин значною мірою застарів. Крім того, з’явилися

GŁĘBIA

Przejąć się, wzruszyć się itp. czymś do głębi; być czymś do głębi oburzonym, przejętym itp. „bardzo się czymś wzruszyć; być bardzo oburzonym, przejętym”: *Przeląkł się do głębi. Matka mówiła dziwnym, mglistym głosem, jak gdyby z wielkiego oddalenia (...). M. Kuncewiczowa, Cudzoziemka. Karol, wstrząśnięty do głębi, nie puszczał ręki Genowefy (...). J. Iwaszkiewicz, Panny.*
 ◇ *W głębi ducha, duszy, serca zob. duch 14.*
 ◇ *Z głębi serca zob. serce 38.*

такі словники, як: M. Jurkowski, B. Nazaruk, „Mały słownik ukraińsko-polski i polsko-ukraiński” (Warszawa 1998); A. Iwczenko, „Słownik ukraińsko-polski” (Lublin 2003) та ін. В останні роки вийшли друком спеціалізовані дво- або тримовні словники, скажімо, S. Domagalski, „Praktyczny słownik polsko-rosyjsko-ukraiński: Ekonomia i handel” (Warszawa 2000).

За допомогою двомовного тематичного словника (I. Kononenko, I. Mytnik, E. Wasiak, „Słownik tematyczny polsko-ukraiński”, Warszawa 2010) можна не тільки з’ясувати тематичну лексику, але й вжити потрібні слова в різних синтаксичних умовах. Мовний матеріал цього словника у межах тематичної групи поділено на іменники, прикметники та дієслова (в разі потреби – на інші морфологічні класи), а також словосполучення з цими частинами мови. Наприкінці тематичних блоків містяться сталі словосполучення, ідіоми й типізовані речення, що сприяє можливості практичного уживання лексики.

Проблеми інтерференції внаслідок змішування подібних за звучанням в українській і польській мовах слів із різним значенням допомагає розв’язати „Українсько-польський словник міжмовних омонімів і паронімів” І. Кононенко та О. Співака (Київ 2008). Цей словник включає також міжмовні фразеологічні омоніми та пароніми. Пор., напр., словникову статтю з цього лексикографічного видання:

КАРНАВАЛ – KARNAWAŁ

КАРНАВАЛ, -у, ч. 1. Маскарад, костюмований бал, народне гуляння, що супроводжується іграми, танцями тощо. *Новорічний, святковий карнавал. Піти на карнавал.* 2. Перев. у південних країнах – яскраві святкування, народні гуляння безпосередньо перед початком великоднього посту. *Карнавал у Ріо-де-Жанейро. Італійський карнавал завершився апельсиновими боями.*

KARNAWAŁ, -u, ч. 1. Період від свята Трьох Королів до Великої середи (проміжок часу між різдвяним та великим постами), в який часто влаштовують бали і танцювальні вечори. *Bawić się w karnawale. Kończy się karnawał, zaczyna się post.* 2. = **карнавал 2.** *Tysiące turystów przyjeżdża na karnawał do Rio.*

Окрім традиційних словників, українські та польські мовознавці випустили друком спеціалізовані лексикографічні праці, що суттєво доповнюють словникове опрацювання лексико-семантичного й стилістично-граматичного матеріалу.

Одним із таких словників, що забезпечує правильне слововживання, є „Ukraińsko-polski słownik syntaktyczny” О. Співака та М. Юрковського (наук. ред. І. Кононенко, Warszawa 2003), який репрезентує еквівалентні вислови з різними формами сполучуваності. Для прикладу можна навести статтю, присвячену керуванню дієслів *купувати // krować*:

КУПУВАТИ, -ую, -уєш, *недок.*, **КУПІТИ**, *в кого* (рідко *від кого*), *за що* (вказує на куплю, кúпиш; *мн.* кúплять; *док.* – **що** визначену суму), *на що* (вказує на кіль-

кість придбаних предметів (можливо і без вказівки суми)).	KUPOWAĆ – <i>co od kogo, u kogo za co</i>
Купити автомобіль у знайомого.	Kupić samochód od znajomego.
Яблука завжди купую в дідуся, який сидить біля магазину.	Jabłka zawsze kupuję u dziadka, który siedzi koło sklepu.
За сто гривень ми можемо купити п'ятдесят пляшок пива.	Za sto hrywien możemy kupić pięćdziesiąt butelek piwa.
Купи морозива на п'ять гривень.	Kup lodów za pięć hrywien.

Як і пан Данило у „страшній помсті”, який точить турецьку шаблю, Іван Никифорович, як нам стає відомо, купив свою рушницю у турка (з *журн.*); Купив черевики за сорок карбованців (СТ); // Купив зошитів на три карбованці. На ці гроші можна купити телевизор або холодильник (СТ); На які гроші ці люди купуватимуть дорогі ліки і такі ж дорогі продукти? (з *газ.*).

Деякі двомовні українсько-польські та польсько-українські словники мають версії он-лайн. Крім того, існують інші види електронних лексикографічних джерел. Скажімо, тлумачні словники української мови он-лайн (mova.info, ukrmemoria.com) містять понад 200 000 словникових статей та біля 20 000 фразеологізмів. При цьому до словників постійно додаються нові лексеми та доповнюються існуючі словникові статті.

Словники різних типів (тлумачні, двомовні, фразеологічні, синонімічні, антонімів, омонімів, паронімів тощо) відтворюють не лише упорядкований у певній системі лексикон, а й національно-мовну картину світу.